

kleinere plaatsen van tekenscholen voor het meer ambachtelijk tekenonderwijs. Naar de geldende opvattingen moest dit onderwijs wel economisch profijt opleveren; het 'nuttige' tekenen, waaronder het bouwkundig- en ornamenttekenen, kreeg dan ook de nadruk; de wetgever liet daar ook in latere besluiten geen twijfel over bestaan. Na een periode van verwarring en dikwijls onmacht bij de stadsbesturen om direct gevolg te geven aan genoemd Koninklijk Besluit zonder dat er sprake was van ontvangst van subsidie⁴⁾, kwamen na 1820 van lieverlee de stadstekenacademies en de stadsteken-scholen van de grond. Het stadsbestuur steunde bij de oprichting veelal op het genootschap bij hetwelk het tekenonderricht tot dan toe in handen was geweest. Vaak was daarbij de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, die zich op het gebied van de volksontwikkeling verdienstelijk maakte, behulpzaam.

Daar men in Rotterdam beschikte over een tekenschool van het genootschap 'Hierdoor tot Hooger' kon men ter voldoening aan genoemd Koninklijk Besluit aanvankelijk volstaan met het in 1822 oprichten van een *Stadsteekenschool voor Bouwkunde*⁵⁾.

Daarnaast beschikte Rotterdam sedert 1832 over een industrijschool, in hoofdzaak voor het onderwijs in de wis- en natuurkunde en in de werktuigkunde. Alle drie deze instellingen bleven bestaan tot in 1851 de *Academie van Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen* werd opgericht.

Met de invoering van de Wet op het Middelbaar Onderwijs (1863) en diensgevolge de oprichting in 1864 van een Hogere Burgerschool waar tekenonderwijs werd gegeven, werd een deel van het handtekenonderricht hiernaartoe overgeheveld.

Rotterdam

Als eerste 'teekenmeester' te Rotterdam, die in verband kan worden gebracht met de bouwkunde, vonden wij Dirk Davidtsoon Versijden, uitvinder, *architect*, mathematicus, landmeter en kaartmaker, die in 1642 het ambt van 'onderfabriek' van de stad ontving⁶⁾. Of men aan de term 'teekenmeester' hier ook een docerende functie moet toekennen blijft een vraag, hoewel in diverse plaatsen het ambt van stadsfabriek inhield, dat ook tekenlessen moesten worden gegeven. Wanneer dit laatste ook voor Rotterdam zou gelden, zou men mogen aannemen dat ook Versijden's opvolgers in het stadsambt de functie van 'teekenmeester' in hun instructie hebben gehad.

Als een van de mathematici, die als zodanig aan de bouwkundige